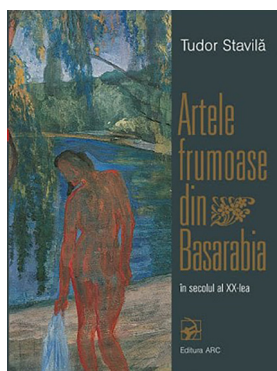

tatorului problemele omului ca ființă socială). În spatele unei lucrări de specialist în arta teatrală și comunicarea audiovizuală, găsim o poziție etică și civică a artistului, dublată de cea a savantului neliniștit, preocupat de o filozofie a teatrului de televiziune.

Unul din meritele esențiale ale lucrării e de a fi dezvăluit mecanismul formării conștiinței în stare a genera atitudinii critice. Anvergura social-istorică, estetică și psihologică a acestui studiu monografic vorbește despre o lucrare de specialist, care vede dincolo de micul ecran marele ecran al „vieții ca spectacol”, pentru a prelua un concept de Erwing Goffman și dincolo de „societatea spectacolului”, pentru a polemiza cu Guy Debord.

Volumul dr. Alexandru Lupașcu-Bohanțov realizează o analiză multiaspectuală, pe verticală și orizontală, a fenomenului teatrului de televiziune din Republica Moldova în aspect comparativ cu cele din alte țări și aduce în prim-plan un critic format într-o elevată tradiție academică.

Elena PRUS

Monografia *Artele frumoase din Basarabia în secolul al XX-lea* (Volumul II, 2020) de Tudor Stăvilă, doctor habilitat în studiul artelor, este o continuare a volumului I (editat cu același titlu în anul 2019) și reprezintă un studiu diacronic asupra proceselor artelor plastice basarabene care au avut loc în prima jumătate a secolului al XX-lea, inclusiv cu elucidarea detaliată a activității de creație a plasticienilor în perioada vizată.

După cum menționează însuși autorul monografiei, lucrarea reprezintă o evaluare a artei basarabene prin reflectarea interconexiunilor proceselor culturale din Europa de Est și Vest de la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea. Tudor Stăvilă menționează, de asemenea, că „dezvoltându-se ca fenomen artistic în ambianța culturii ruse și europene, dar distanțată considerabil în timp și spațiu, arta basarabeană își are începuturile în anii '80 ai secolului al XIX-lea și se constituie ca proces în deceniile al doilea și al treilea ale secolului al XX-lea, marcând apariția primelor plasticieni profesioniști pe meleagul nostru”.

Monografia este structurată în patru capitole. Premergător, cercetătorul descrie, în baza presei periodice din Basarabia și din Regatul Român (de până în anul 1944), contextul formării ambianței culturale și artistice a țării. În aceeași ordine de idei, T. Stăvilă relevă influențele nefaste pe care le-au avut procesele istorice din secolul al XIX-lea asupra culturii și artei Moldovei dintre Nistru și Prut ca, de exemplu, războaiele ruso-turce și anexarea teritoriului pruto-nistean. O însemnătate aparte în formarea artelor plastice moderne a avut-o perioada, când Basarabia făcea parte din Regatul Român (1918–1944). În acest context, autorul lucrării menționează influența progresivă a școlilor de artă bucureșteană și ieșeană, precum și schimbările care au avut loc în Basarabia în perioada respectivă, în particular, fondarea primei școli serale de desen din Chișinău (1888), a Școlii Belle-Arte (1918) din Chișinău și Societății Belle-Arte (1921). Următoarea fază de importanță, care a marcat definitiv forma și conținutul artei plastice contemporane din țara noastră, a constituit-o

perioada de după cel de-al Doilea Război Mondial, când după integrarea în 1944 a Moldovei în imperiul Uniunii Sovietice, artiștii plastici basarabeni au fost supuși proceselor anevoioase de renunțare la tradițiile avangardiste și de însușire a principiilor realismului socialist.

În primul capitol al monografiei Tudor Stăvilă elucidează activitatea unui șir de artiști plastici, care au avut o importanță definitorie în dezvoltarea artelor plastice basarabene din prima jumătate a secolului al XX-lea. Printre aceștia se enumeră: Vladimir Ocușco, Pavel Piscariov, Vasile Blinov, Alexandru Climașevschi, Grigore Fiurer, Șneer Cogan, Mihail Berezovschi, Alexandru Plămădeală, Vladimir Doncev, Victor Ivanov, Rostislav Ocușco, Serghei Ciocolov, Boris Nesvedov ș.a. Tot aici, autorul monografiei prezintă un material detaliat, complinit cu date istoriografice inedite, cu referire la viața și creația artistică a Eugeniei Maleșevschi. Cel de-al doilea capitol este dedicat, în mare parte, artistului plastic August Baillayre – personalitate notorie a artelor plastice basarabene și românești, profesor și diriguitor al Școlii de Arte Frumoase din Chișinău, unul dintre fondatorii Societății de Arte Frumoase din Basarabia (1921), custode și director (1940) al Pinacotecii Municipale. În același capitol găsim și un vast material pe marginea creației artistice a unuia dintre cei mai talentați elevi ai lui August Baillayre, scenograful Theodor Kiriacoff. Capitolul trei al lucrării este dedicat plasticienilor basarabeni refugiați la București și elucidează activitatea plastică a acestora, desfășurată în perioada anilor 1930–1960. Printre cele mai remarcabile nume, în acest sens, se reliefează: Anatol Vulpe, Tania Baillayre, Gheorghe Ceglokoff, Natalia Brăgalia, Mihail Gavrilov, Eugenia Iftodi, Gheorghe Ivancenco, Anatol Cudinoff, Victor Rusu-Ciobanu, Natalia Danilenco ș.a. Un interes aparte prezintă corespondența și notele reflexive (inclusiv cele personale ale autorului), etalate în ultimul capitol al monografiei. Acestea ne permit să înțelegem imaginea și atmosfera cultural-artistică a timpului, caracterele și aspirațiile artiștilor plastici consemnați.

Artele frumoase din Basarabia în secolul al XX-lea (Vol. II, 2020) reprezintă o cercetare științifică valoroasă, bine documentată istoriografic, completată cu numeroase imagini fotografice de arhivă și reproduceri ale lucrărilor de artă. Aceasta va servi, cu siguranță, un suport informațional și ilustrativ fundamental atât pentru specialiștii în domeniu, cât și pentru publicul larg, cointeresat în cunoașterea valorilor artistice și a numelor notorii care au stat la temelia artelor plastice naționale.

Elena MUSTEAȚĂ

În ultimele trei decenii asistăm la un amplu proces de restaurare a vechilor vetre monahale din spațiul prutonistean. Zeci de edificii sacre au fost scoase din ruine, alături de ele s-au ridicat altele noi, ceea ce reprezintă o vie mărturie a unui fenomen de renaștere spirituală. Chiar dacă trăiesc într-o țară relativ modestă sub aspect economic, oamenii acestui pământ au dat dovadă de o bogăție a sufletului și au depus eforturi considerabile ca cel puțin câteva dintre complexele monastice să revină la splendoarea de altădată.

